

BESLUT

Diarienummer V 2026/2188

Datum 2026-10-29

Adressat

Justitiedepartementet

Rektor

Yttrande över remiss av utkast till lagrådsremiss En ny lag om rymdverksamhet

Ert diarienummer: Ju2026/01714

Lunds universitet har fått möjlighet att yttra sig över rubricerad remiss. Då betänkandet bedöms vara en expertremiss och expertisen finns inom flera verksamheter har universitetet valt att bifoga de yttranden som inkommit från fakulteterna i sin helhet.

Beslut

Beslut att avge de bilagda yttrandena från Juridiska fakulteten och Naturvetenskapliga fakulteten har fattats av undertecknad vicerektor i närvaro av stf förvaltningschef Torun Forslid efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av administratör Anton Jönsson, Universitetsledningens stab.

Kristina Eneroth

Dokumentet är signerat digitalt, se slutet av dokumentet.

Juridiska fakultetsstyrelsen
Torvald Larsson, universitetslektor
Henrik Wenander, professor

Remiss: En ny lag om rymdverksamhet

Ju2026/01714

Juridiska fakultetsstyrelsen, som beretts möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av universitetslektor Torvald Larsson och professor Henrik Wenander.

Fakultetsstyrelsen har inriktat sig på de förvaltningsrättsliga aspekter som tas upp och vill framföra följande synpunkter. Synpunkterna är disponerade utifrån betänkandets författningsförslag.

Förslaget till lag om rymdverksamhet

1 kap. 5 §

I paragrafen definieras vissa uttryck i lagen. Som rymdverksamhet definieras bland annat "utsändning av rymdföremål" och som rymdföremål definieras ett "föremål som ska sändas ut, sänds ut eller har sänts ut *inom ramen för rymdverksamhet*" (kursiverat här). Konstruktionen innebär att definitionen av "rymdverksamhet" förutsätter att det rör sig om "rymdverksamhet", det vill säga en form av cirkelresonemang. Fakultetsstyrelsen anser att en annan definition bör väljas för att undvika tolkningsproblem.

2 kap. 1 §

Bestämmelsen behandlar krav på tillstånd samt möjligheten för regeringen att meddela föreskrifter, eller i enskilda fall besluta, om att det inte krävs tillstånd för rymdverksamhet som bedrivs av vissa typer av aktörer. Bland dessa nämns myndigheter i en medlemsstat i EU. I författningskommentaren anges att privata verksamhetsutövare inte

ska kunna få undantag från kravet på tillstånd. Fakultetsstyrelsen vill påpeka att distinktionen mellan myndigheter och privata verksamhetsutövare i andra rättssystem inte nödvändigtvis är så tydlig som i svensk rätt. Det kan här behövas något ytterligare övervägande i författningskommentaren hur organ med mer osäker status ska hanteras.

2 kap. 8 §

Bestämmelsen anger att tillståndsmyndigheten ska samverka med bland annat de utländska myndigheter som regeringen bestämmer. På samma sätt som i förslaget till 2 kap. 1 § kan det uppstå svårigheter med att kategorisera ett utländskt organ som myndighet.

2 kap. 6 §

I paragrafens andra stycke anges att regeringen i vissa fall ska pröva en fråga om tillstånd att bedriva rymdverksamhet om verksamheten är nödvändig för att säkerställa vissa angivna intressen. Av förslaget framgår dock inte hur en ansökan som avser sådana intressen ska hanteras, det vill säga om den exempelvis ska överlämnas från tillståndsmyndigheten till regeringen och hur och var bedömningen ska göras att sådana intressen är berörda.

2 kap. 15 §

Paragrafen behandlar tidsfrister för handläggningen. I författningskommentaren diskuteras följderna av att tillståndsmyndigheten överskrider tidsfristen. Det nämns att myndigheten kan bli skadeståndsskyldig enligt skadeståndslagen (1972:207). För fullständighets skull kan det tilläggas att 11, 12 och 49 §§ förvaltningslagen (2017:900) omfattar bestämmelser om hantering av dröjsmål i handläggningen.

7 kap. 1 §

I paragrafens andra stycke föreskrivs att tillståndsmyndighetens beslut i ärenden om tillstånd att bedriva rymdverksamhet får överklagas endast av sökanden i ärendet. Klagorätten när det gäller beslut i ärenden om tillstånd att bedriva rymdverksamhet föreslås därmed vara mer begränsad än den klagorätt som annars följer av 42 § förvaltningslagen. Enligt den bestämmelsen kan även en intressent

som inte haft partsställning ha rätt att överklaga, förutsatt att beslutet påverkar intressentens rättsliga ställning eller rör ett intresse som på något sätt erkänts av rättsordningen.

Enligt förslaget ska vissa ärenden prövas av regeringen (se ovan under 2 kap 6 §). Om regeringens beslut innefattar en prövning av enskildas civila rättigheter och skyldigheter enligt artikel 6.1 i

Europakonventionen kan det bli föremål för rättsprövning enligt lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut. Rätten att ansöka om rättsprövning enligt lagen om rättsprövning av vissa regeringsbeslut kan gälla inte bara parterna i ärendet hos regeringen utan även andra vars civila rättigheter eller skyldigheter prövas enligt beslutet. Talerätten enligt lagen om rättsprövning av vissa regeringsbeslut är därmed potentiellt sett bredare än den klagorätt som gäller enligt förslaget till 2 kap. 6 §. Fakultetsstyrelsen anser att det kan finnas anledning att i det fortsatta beredningsarbetet överväga vad detta förhållande kan få för konsekvenser i praktiken.

För övrigt framstår paragrafens tredje stycke om att regeringens beslut enligt lagen inte får överklagas som överflödigt. Regeringens beslut kan inte överklagas enligt svensk rätt.

Enligt delegation

Torvald Larsson

Henrik Wenander

Kansli N

Jesper Zimmerman, arkivarie

Angående lagrådsremiss "En ny lag om rymdverksamhet"

Sammantaget ser vi mycket positivt på förslaget. Det finns ett tydligt behov av att modernisera den nuvarande lagstiftningen, och vi välkomnar särskilt ambitionen att skapa långsiktigt hållbara och förutsägbara villkor för svensk rymdforskning och rymdverksamhet, speciellt att den blir harmoniserad med EU:s regelsystem.

Men vi vill föra fram följande farhågor eller förslag som nog gäller all svensk rymdforskning:

- Det är viktigt att tillstånds- och tillsynskraven tillämpas proportionerligt i förhållande till verksamhetens omfattning och risknivå. Universitetsanknutna projekt omfattar ofta mindre vetenskapliga satelliter, instrumentutveckling eller teknologidemonstrationer med begränsade resurser och låg riskprofil. Vi tycker därför att det bör finnas möjlighet till ett förenklat och ändamålsenligt förfarande för forskningsverksamhet där riskerna är begränsade.
- Vi tycker det är bra att tillståndsprövningen måste vara grundlig, men vill samtidigt betona vikten av effektiva och förutsägbara handläggningskrav. Akademiska rymdprojekt bedrivs ofta inom internationella samarbeten och finansieras genom program med fasta tidsramar. Om handläggningstiderna blir långa eller de administrativa kraven alltför omfattande riskerar detta att försvåra svenskt deltagande i internationella forskningsprojekt. Möjligheten till förenklade eller snabbare förfaranden för forskningsprojekt med begränsad risk bör därför övervägas.

- Många rymdrelaterade forskningsprojekt genomförs i internationella konsortier där flera universitet, forskningsinstitut och andra aktörer delar ansvar. Vi ser därför ett behov av ytterligare vägledning kring hur verksamhetsutövaransvar och försäkringskrav ska tillämpas i sådana situationer. Tydliga och förutsebara regler är viktiga för att svenska lärosäten även framöver ska kunna delta fullt ut i internationella forskningssamarbeten inom rymdområdet.

Förslaget till ny rymdlag är annars välmotiverat och det kommer skapa bättre förutsättningar för svensk forskning och utveckling inom rymdområdet. Men vi måste få fler klargöranden och vägledning redan nu om ovan-nämnda saker, så vi inte behöver ramla framåt i oklara processer som gör deltagande internationellt svårt.

Nils Ryde, professor vid avdelningen för astrofysik, fysiska institutionen